

UCHWAŁA Nr XXVII/232/21
RADY GMINY GŁÓWCZYCE
z dnia 11 marca 2021r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Główczyce na lata 2021 – 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i poz. 1378) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 i poz. 296)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Główczyce na lata 2021 – 2025 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Główczyce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Arkadiusz Kwiatkowski

UZASADNIENIE

do uchwały w sprawie przyjęcie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025

Do zadań własnych gminy na mocy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program określa zakres zaplanowanych działań, których celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz usprawni system pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy domowej. Planowane działania stanowią kontynuację, ugruntowanie i intensyfikację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2010-2020.

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie
w Gminie Głowczyce
na lata 2021-2025**

SPIS TREŚCI	STRONA
Wstęp	3
I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	5
1.1. Definicje przemocy	5
1.2. Rodzaje, cykle, przyczyny i skutki przemocy	6
1.3. Regulacje prawne.....	8
II. Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Główczyce	9
2.1. Problem przemocy w perspektywie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i realizacji procedury „Niebieskie karty” oraz danych instytucji współdziałających na terenie Gminy Główczyce	10
2.2. Problem przemocy w perspektywie danych zebranych w trakcie badań ankietowych zrealizowanych wśród uczniów szkół na terenie Gminy Główczyce	17
2.3. Wnioski dotyczące skali zjawiska przemocy i wyników badań ankietowych	17
III. Cel główny i cele szczegółowe Programu	18
IV. Realizacja Programu	22
4.1. Adresaci Programu	22
4.2. Realizatorzy Programu	22
4.3. Przewidywane efekty realizacji Programu	23
V. Finansowanie Programu.....	23
VI. Monitoring	23
Zakończenie	24

WSTĘP

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, tworzy się w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym i społecznym.

Jednym z kluczowych terminów niniejszego programu jest „rodzina”, która stanowi fundament społeczeństwa i bez niej trudno sobie wyobrazić jego funkcjonowanie. Rodzina, jako najważniejsze środowisko w życiu człowieka, kształtuje jego osobowość, poglądy i system wartości¹. Więzy łączące członków rodziny powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a Państwo ma obowiązek uwzględnić jej dobro w swej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej, natomiast art. 72 mówi: „Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”. Zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Rodziny dotknięte przemocą w rodzinie pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy.

Zjawisko przemocy w rodzinie stało się przedmiotem kompleksowej regulacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, której celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także inicjowanie i wspieranie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Ustawa określa szereg zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Powyższy akt prawny określa ponadto zadania własne gminy, do których w szczególności należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;

¹ G. Celęcek, Rodzina – jej przemiany oraz zagrożenia i problemy wychowawcze, w: Mazowieckie Studia Humanistyczne, Wydanie I, Łowicz 2006, s. 239

4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gmina Głównyzyce po wprowadzeniu stosownych przepisów prawa podjęła działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednym z takich działań było powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Głównyzycach w ramach, którego funkcjonują grupy robocze. Jednak pomimo podejmowanych działań konieczne są dalsze systematyczne działania, na rzecz osób uwikłanych w problem przemocy. Wskazana zatem jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi służyć ma temu opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Analiza zaplanowanych działań wskazanych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2020 pokazuje, iż założone kierunki działań były prawidłowe, a ich realizacja przebiegała zgodnie z przyjętymi celami.

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie planowany jest w perspektywie kilkuletniej i jest kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2020, a także wprowadzaniem nowych kierunków i działań w zależności od diagnozowanych potrzeb społecznych.

Program obejmuje zadania do realizacji dla wszystkich jednostek i instytucji, które nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

Nadrzędnym celem niniejszego Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Głównyzyce problemu przemocy oraz zwiększenie skuteczności podejmowanych działań przez instytucje pomocowe.

Natomiast cele szczegółowe odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie i będą realizowane we współdziałaniu instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Głównyzyce.

Zaplanowane działania będą zgodne z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i będą miały charakter:

- uprzedzający: diagnozowanie, informowanie, edukacja, profilaktyka;
- interwencyjny: opieka i terapia,
- wspierający: poradnictwo, terapia i inne,
- korekcyjno-edukacyjny.

Program wskazuje założenia i adresatów działań, wymienia wskaźniki ewaluacji, realizatorów, przewidywane efekty. Zawiera również podstawy teoretyczne zjawiska przemocy w rodzinie i przepisy prawne.

I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1.1. Definicje przemocy

Aby nieść skuteczną pomoc osobom zagrożonym przemocą należy zrozumieć, czym jest przemoc w rodzinie, jak działają mechanizmy przemocowe. Należy ją właściwie zdefiniować i zrozumieć. Pod pojęciem przemocy najczęściej rozumie się relację między ludźmi, która opiera się na użyciu przeważającej siły. Według słownika socjologicznego, przemoc to: jeden z głównych, obok groźnych, środków przymusu, polega na użyciu siły fizycznej, przez jednostkę czy grupę, często wbrew obowiązującemu prawu, w celu zmuszenia jakiejś osoby czy członków grupy do określonego zachowania czy też uniemożliwienia podjęcia działań lub do zaprzestania wykonywania czynności już rozpoczętej, także bezprawne narzucenie władzy².

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie, jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (tj. małżonka, dzieci, rodziców, rodzeństwa, powinowatych, przysposobionych oraz ich małżonków, a także innych osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Innymi słowy, przemoc w rodzinie to intencjonalne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę sił przeciw członkowi rodziny.

Pojęcie przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie, których najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie. Są to:

- **Intencjonalność** – działania sprawcy nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego oznaczania celowego krzywdzenia ofiary i zadawania jej bólu. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględного posłuszeństwa. Jest przekonany, że tylko on wie, co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym wyłącznie on ma prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.
- **Dysproporcja siły** – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, ofiara przemocy staje się coraz bardziej bezradna, sprawca – coraz bardziej silny i bezkarny.
- **Naruszanie godności i praw** – sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)

² Olechowski K., Załęcki K., Słownik socjologiczny, Toruń 1988, s. 167

- **Powodowanie cierpienia i szkód** – ofiary przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

1.2. Rodzaje, cykle, przyczyny i skutki przemocy

Literatura przedmiotu prezentuje różne formy przemocy, którym towarzyszy pragnienie spowodowania cierpienia u ofiary i wywołania szkód.

Przemoc dotyczy różnych sfer życia człowieka. Najczęściej mamy do czynienia z dwiema odmianami przemocy:

- **przemocą gorącą**, która charakteryzuje się gwałtownym wybuchem tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodującym agresywne zachowania. Często przyczyny tych trudnych uczuć sprawcy tkwią zupełnie gdzie indziej, np. powodują je konflikty w pracy. Sprawca nie mogąc sobie z nimi poradzić, odreagowuje je na członkach rodziny. Wie, że może sobie na takie zachowanie pozwolić;
- **przemocą chłodną**, która w przeciwieństwie do poprzedniej nie przejawia się występowaniem tak gwałtownych emocji i agresywnych zachowań. Wydaje się, że sprawca jest spokojniejszy bądź bardziej się kontroluje. Przemoc chłodna przyjmuje nieraz postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Sprawca jest przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajdzie dla nich usprawiedliwienie: „gdybym ich nie bił, to nie wyrosłyby na porządnym ludzi”, „to dla jej dobra, bo inaczej całkowicie się zmarnuje”, „jakbym jej nie doprowadził do porządku, to by w ogóle o dom nie dbała”, itp.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy:

- **przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalenie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;
- **przemoc psychiczna** – naruszenie godności osobistej - to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.;
- **przemoc seksualna** – naruszenie intymności - to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do

niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

• **przemoc ekonomiczna** – naruszenie własności - to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

• **zaniedbanie** – naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Cyberprzemoc (przemoc elektroniczna) – stosowanie przemocy poprzez: prześladowania, zastraszenia, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystywaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne.

W większości aktów przemocy wyróżniamy trzy fazy:

- **faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,
- **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
- **faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Jako przyczyny, które sprzyjają stosowaniu przemocy w rodzinie można wskazać m.in. normy społeczne i kulturowe. Przemoc w rodzinie jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. Ponadto wpływ na stosowanie przemocy może mieć także dziedziczenie wzorca przemocy. Dzieci, które wychowują się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają zachowania dorosłych, których są świadkami bądź ofiarami. Konsekwencją, czego może być fakt stosowania przemocy w przyszłości.

Przykłady przemocy domowej:

- destruktywna krytyka i słowne ubliżanie: np. krzyki, drwiny, oskarżanie, wyzwiska, werbalne groźby;
- taktyka nacisków: dąsanie się, grożenie (niedawaniem pieniędzy, wyłączeniem telefonu, zabranieniem samochodu, popełnieniem samobójstwa, zabranieniem dzieci, złożeniem na ofiarę skargi do instytucji socjalnych);
- brak szacunku: ustawiczne upokarzanie ofiary przy innych, nieodpowiadanie na pytania ofiary, zabieranie pieniędzy bez pytania, odmowa pomocy przy dzieciach czy pracach domowych;
- nadużycie zaufania: kłamstwa, okazywanie zazdrości, niedotrzymywanie obietnic i wspólnych uzgodnień;

- izolowanie: podsłuchiwanie lub blokowanie rozmów telefonicznych, mówienie, dokąd wolno i dokąd nie wolno chodzić ofierze, uniemożliwianie jej kontaktów z przyjaciółmi czy rodziną;
- nękanie: śledzenie i sprawdzanie ofiary, otwieranie listów, ustawiczne sprawdzanie, z kim ofiara się kontaktuje, zawstydzanie ofiary przed innymi;
- groźby: agresywna, wykorzystywanie przewagi fizycznej do zastraszania ofiary, niszczenie rzeczy ofiary, tłuczenie przedmiotów, walenie w ściany, groźenie zabiciem lub skrzywdzeniem ofiary albo dzieci;
- przemoc seksualna: gwałcenie (zmuszanie siłą i groźbą czy zastraszaniem do współżycia płciowego, współżycie wtedy, gdy ofiara tego nie chce), upokarzające traktowanie z powodu orientacji seksualnej;
- przemoc fizyczna; to wywieranie wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby pomimo braku jej przyzwolenia przy użyciu siły fizycznej.
- wypieranie się: zaprzeczanie zarzutom złego traktowania, wmawianie ofierze, że sama ponosi winę za złe traktowanie, okazywanie przy innych dobroci i cierpliwości, płacz i błaganie ofiary o przebaczenie, przyrzekanie, że to się już więcej nie zdarzy.

Przemoc w rodzinie ma dramatyczne konsekwencje nie tylko dla samej ofiary, ale także dla całego społeczeństwa, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątpienia jest zjawiskiem negatywnym i mającym ogromny wpływ na rozwój człowieka na wszystkich etapach jego życia, prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy nawet zabójstw.

1.3. Regulacje prawne

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), a w szczególności Rozdział II pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela”, regulujący zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje również każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021- 2025 jest realizowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w oparciu również o niżej wymienione akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
- 2) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - *Kodeks postępowania karnego* (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm)

- 3) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - *Kodeks karny* (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm.)
- 4) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - *Kodeks karny wykonawczy* (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 523 z późn. zm.)
- 5) ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. *o kuratorach sądowych* (Dz. U. z 2020 poz.167)
- 6) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t. j. Dz. U z 2020r. poz. 218)
- 7) ustawa z dnia 12 marca 2014 r. *o pomocy społecznej* (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.)
- 8) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 360)
- 9) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2016 r. *w sprawie sposobu wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych* (Dz. U. z 2016 r. poz. 969 z późn. zm.)
- 10) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2019 r. *w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzajach uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2080)
- 11) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011 r. *w sprawie Zespołu Monitorującego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie* (Dz. U. z 2011 r. Nr 28 poz. 146)
- 12) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. *w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne* (Dz. U. z 2011 r. Nr 50 poz. 259)
- 13) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. *w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny* (Dz. U. z 2011 r. Nr 81 poz. 448)
- 14) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. *w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2011 r. Nr 126 poz. 718)
- 15) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. *w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”* (Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1245)

II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY NA TERENIE GMINY GŁÓWCZYCE

Ze względu na bardzo złożony charakter problemu przemocy, trudno jest oszacować faktyczną liczbę osób, którą ona dotyka. Podstawę do określenia skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Głównicyce stanowią przede wszystkim informacje gromadzone przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Głównicycach przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Głównicycach, jak również informacje pozyskane od instytucji współpracujących w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. Gminna

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Główcyczach, Komisariat Policji w Główcyczach, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Słupsku, Placówki Oświatowe na terenie Gminy Główczyce i poza nią. Ponadto, na potrzeby sporządzenia niniejszego Programu ujęto wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród 525 uczniów klas IV-VIII szkół z terenu Gminy Główczyce, mające na celu poznanie świadomości na temat problemu przemocy. Celem przeprowadzenia badania było uzyskanie odpowiedzi na pytanie: „Jaka jest skala zjawiska przemocy w środowisku rówieśniczym i rodzinnym wśród uczniów szkół podstawowych na terenie gminy Główczyce?”

2.1. Problem przemocy w perspektywie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz danych instytucji współdziałających na terenie Gminy Główczyce

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Główczyce została określona na podstawie danych i informacji zgromadzonych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Główcyczach oraz innych instytucji współdziałających w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

GMINNY ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W GMINIE GŁÓWCZYCE

Gminny Zespół Interdyscyplinarny został powołany uchwałą rady Gminy w 2010 roku. Obsługą Zespołu (prowadzeniem dokumentacji) zajmuje się pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej pełniący jednocześnie funkcję Przewodniczącej Zespołu. W jego skład zostali powołani przedstawiciele instytucji, które w ramach obowiązków służbowych miały współpracować w kierunku przeciwdziałania i/lub niwelowania skutków przemocy domowej. Początkowo do pracy w Zespole powołanych było 19 przedstawicieli: Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Placówek Oświatowych, Służby Zdrowia, Komisji Przeciwdziałania Alkoholizmowi, Kuratorzy z Zespołów Kuratorskich Sądu Rejonowego w Słupsku. Aktualnie – od 2019 r. Zespół składa się z 11 członków czynnie i aktywnie działających na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy. Nadmienić należy, iż wszystkie działania przez członków Zespołu i Grup Roboczych mogą być realizowane jedynie w godzinach pracy danej instytucji, co wynika z zapisu, że zadania te wykonuje się w ramach obowiązków służbowych. Do bezpośredniej pracy z osobami doznającymi przemocy oraz podejrzanymi o jej stosowanie, powoływane są Grupy Robocze, w skład których wchodzi minimum 3 przedstawiciele instytucji współpracujących. Do Grupy Roboczej zawsze powoływany jest pracownik socjalny z danego rejonu działania (do lipca 2020 – 5 pracowników socjalnych, od sierpnia 2020 – i nadal – 4 pracowników socjalnych), dzielnicowy oraz inni przedstawiciele ds. problemu w danej rodzinie (członek Gminnej Komisji Przeciwdziałania Alkoholizmowi, pedagogzy szkolni, kurator sądowy lub społeczny). Zespół Interdyscyplinarny spotyka się przynajmniej 1 x na kwartał, natomiast Grupy Robocze w zależności od potrzeb pracy nad danym problemem.

Zestawienie ilościowe posiedzeń Zespołu oraz Grup Roboczych

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Zespół Interdyscyplinarny	4	4	4	5	4
Ilość spotkań Grupy Roboczej	117	154	126	122	90

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań pracy Zespołu i Grup Roboczych.

Należy tutaj wyjaśnić, iż w roku 2020 znacznemu zmniejszeniu uległa ilość spotkań, ponieważ zgodnie z rekomendacjami Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w związku z zagrożeniem epidemicznym należało odejść od bezpośrednich kontaktów z osobami uwikłanymi w przemoc. Zgodnie z zaleceniami w/w Ministerstwa, każda rodzina miała mieć wyznaczonych opiekunów do kontaktu online. Dla osoby dotkniętej przemocą opiekunem był/jest pracownik socjalny OPS w Głównycach, natomiast opiekunem osoby podejrzanej o stosowanie przemocy – dzielnicowy z danego rejonu działania. Wymiana informacji i konsultacje między członkami GR odbywały się online lub w bezpośrednim kontakcie przy maksymalnym zachowaniu bezpiecznych zachowań, zgodnie z zasadami DDM.

Działania Zespołu w całości finansowane są ze środków własnych Gminy Głównyce.

Rok	Plan budżetu	Wykonanie	W tym:
2016	8.566,-	6.720,01	6.120,- koszt terapii dla ofiar i sprawców przemocy 600,01 koszt obsługi (telefon, materiały biurowe)
2017	8.560,-	7.165,36	6.160,- koszt terapii dla ofiar i sprawców przemocy 1.005,36 koszt obsługi (telefon, materiały biurowe)
2018	8.560,-	6.750,00	5.900,- koszt terapii dla ofiar i sprawców przemocy 850,- koszt obsługi (telefon, materiały biurowe)
2019	8.560,-	7.782,50	6.840,- koszt terapii dla ofiar i sprawców przemocy 942,50 koszt obsługi (telefon, materiały biurowe)
2020	8.560,-	7.606,05	5.280,- koszt terapii dla ofiar i sprawców przemocy 1.536,15 zakup licencji oprogramowania dla ZI 789,90 koszt obsługi (telefon, materiały biurowe)

Źródło: opracowanie własne – dane z księgowości OPS.

Od 2012 roku w ramach działań Zespołu prowadzone są indywidualne spotkania terapeutyczne dla ofiar przemocy w wymiarze 4 godzin w miesiącu, natomiast od 2014 roku grupowa terapia dla sprawców przemocy w wymiarze 2 godzin w miesiącu.

W 2020 roku przez okres 3 miesięcy odbywały się obie formy terapii stacjonarnie, przez pozostałe miesiące (od kwietnia do grudnia) terapia dla ofiar odbywała się metodą online, natomiast grupowe spotkania dla sprawców zostały zawieszane.

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego (Niebieskie Karty, działania, itp.) dokumentowane są w programie Sygnity dla ZI, do którego co roku należy wykupić licencję. W latach 2017 – 2019 licencję wykupywał Ośrodek Pomocy Społecznej z własnych środków (poza budżetu GZI), w roku 2020 licencję zakupiono z budżetu GZI.

Oszacowanie zjawiska przemocy jest możliwe między innymi poprzez wskazanie ilości wdrożonych procedur „Niebieskie Karty” przez instytucje do tego powołane. Do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Głównych w okresie od stycznia 2016 r. do grudnia 2020 r. wpłynęły 174 formularze „Niebieska Karta”, których procedura została wdrożona przez poniżej wymienione instytucje. Poniższa tabela wskazuje zjawisko przemocy w rodzinie wg danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podmioty uprawnione	Liczba procedur „Niebieska Karta” w latach				
	2016	2017	2018	2019	2020
Policja	26	29	26	18	21
Ośrodek Pomocy Społecznej	9	9	7	11	7
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0	1
Oświata	4	3	0	0	1
Ochrona zdrowia	0	0	1	1	0
Razem:	39	41	34	30	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru wpływu kwestionariuszy „Niebieska Karta” do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Z powyższego zestawienia wynika, iż na przestrzeni zestawianych lat, to Policja jest główną instytucją wszczynającą procedurę „Niebieskiej karty”, drugą – Ośrodek Pomocy Społecznej. Oświata w latach 2016-2020 wdrożyła w sumie 8 NK, jednak zgłaszającymi były również szkoły spoza terenu Gminy Główny. W przypadku służb z „Ochrony zdrowia” jedna z NK została wdrożona przez szpital, jedna przez POZ z terenu Gminy Główny. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wdrożyła 1 procedurę podczas pełnionego cotygodniowego dyżuru dla osób uwikłanych w problem alkoholowy.

Z przedstawionych danych wynika również, że wdrażanie procedur ma tendencje spadkowe, co może wynikać z zaangażowania członków Zespołu i Grup Roboczych oraz ich metod pracy. Procedura "Niebieskie Karty" jest narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a jej zakończenie następuje w przypadku: „ustania przemocy w rodzinie

i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy” bądź „rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań”.

Niestety wielokrotnie spotykamy się z instrumentalnym podejściem do procedury NK, którą „chęć założyć” małżonkowie podczas procesu rozwodowego (często taka forma działania podpowiadana jest przez prawników).

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W GŁÓWCZYCACH

Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych realizuje swoje zadania w oparciu o szereg ustaw, m.in. wynikają one z ustawy o pomocy społecznej. Do Ośrodka zgłasza się wielu mieszkańców Gminy Główczyce, którzy korzystają z różnorodnych form wsparcia, co jest wynikiem występujących w tych rodzinach problemów.

Jednym z powodów udzielania pomocy społecznej jest przemoc w rodzinie. Osoby i rodziny dotknięte problemem przemocy mogą korzystać z pomocy finansowej, ale przede wszystkim ze świadczenia niepieniężnego, jakim jest szeroko rozumiana praca socjalna. Wsparcia w postaci pracy socjalnej mogą udzielać jedynie pracownicy socjalni tut. Ośrodka. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej „praca socjalna to działalność zawodowa mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi”.

Poniższe dane przedstawiają liczbę osób korzystających z pomocy finansowej i pracy socjalnej w związku z wystąpieniem problemu przemocy w rodzinie.

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie	33	35	28	27	4
Liczba osób z rodzin objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie	60	45	37	41	21
Liczba osób z rodzin objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie, w której jednocześnie wystąpił alkoholizm	29	21	21	18	3

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Główczych.

Analizując powyższe dane zauważyć można, iż w stosunku do wszczętych procedur NK w 2020 roku znacznie zmalała liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej,

z czego wynika, iż znaczna większość rodzin z wszczętą procedurą funkcjonuje poza systemem pomocy społecznej. Są to rodziny, do których na co dzień pracownicy socjalni nie mają wglądu i przed wszczęciem procedury nie znali ich sytuacji. W 2020 roku utrudniało to pracę z rodziną, tym bardziej, iż pracownicy socjalni w myśl obowiązujących przepisów nie wykonują pracy w terenie, a jedynie w formie online.

Innym niestety zauważalnym problemem jest częste sprzężenie problemu przemocy z występującym w rodzinie problemem nadużywania alkoholu.

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GŁÓWCZYCACH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa przy Urzędzie Gminy w Główczych. Jej działania koncentrują się na profilaktyce uzależnień, czyli zapobieganiu uzależnianiu się kolejnych osób oraz przeciwdziałaniu negatywnym skutkom uzależnienia u osób, które są już uzależnione. W ramach działań GKRPA prowadzone są cotygodniowe dyżury, podczas których prowadzone są rozmowy z osobami zgłaszającymi się z danym problemem. Ponadto prowadzone są rozmowy motywujące z osobami zgłaszanymi do leczenia oraz ich członkami rodzin.

Poniższa tabela jest zestawieniem ilości zgłoszeń wpływających do GKRPA w poszczególnych latach.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość zgłoszeń do GKRPA	36	20	34	32	14

Źródło: informacje pozyskane z bazy danych GKRPA w Główczych

Członkowie GKRPA są uczestnikami prac Grup Roboczych w przypadku rodziny, w której oprócz przemocy ujawniony jest problem ze szkodliwym spożywaniem alkoholu.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny w ramach współpracy z GKRPA, po przeprowadzeniu badań ankietowych wśród uczniów szkół na terenie Gminy Główczyce (opracowanie badań do wglądu w GZI) opracował plan działań profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych, który został ujęty w budżecie Komisji na rok 2020r, jednak z przyczyn zagrożeń epidemiologicznych nie wdrożono zaplanowanych działań. Ponownie plan ten został ujęty w budżecie na rok 2021r.

KOMISARIAT POLICJI W GŁÓWCZYCACH

Policja odgrywa istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z art. 1. ust. 1 ustawy o Policji „policja (...) przeznaczona jest do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku.”

Zestawienie ilości interwencji domowych w latach 2016-2020

Rok		2016	2017	2018	2019	2020
Interwencje domowe	ogółem	127	202	111	103	47
	w tym dot. przemocy w rodzinie	38	39	33	16	13

Źródło: dane pozyskane z Komisariatu Policji w Głównych

Dane Komisariatu Policji w Głównych, pozwalają przeanalizować problem przemocy w rodzinie w stosunku do interwencji Policji związanymi z awanturami domowymi.

Analizując powyższe dane, można zauważyć, że ilość interwencji domowych nie jest tożsama z wszczynanymi procedurami „Niebieskiej karty”, tym bardziej, że większość z nich nie jest kwalifikowana jako przemoc w rodzinie.

Dzielnicy wchodzi w skład grup roboczych powołanych do pracy z poszczególnymi rodzinami. Ich udział w każdej grupie roboczej pozwala poszerzyć wiedzę na temat problemów rodziny, co pozytywnie wpływa na dalszą współpracę i podejmowania działań pomocowych na rzecz rodziny. Profesjonalnie oceniają stopień zagrożenia przemocą w rodzinie, nie pozostawiają spraw bez wszczęcia procedury NK w przypadku, gdy w rodzinie są dzieci. Dodatkowym bardzo ważnym aspektem udziału Policji w posiedzeniach Grup Roboczych jest respekt do Policji osób stosujących przemoc. Ponadto w przypadku interwencyjnego wejścia w środowisko pracownika socjalnego bądź sytuacji zagrażającej pracownikowi socjalnemu, policja zawsze towarzyszy i jest gotowa do współpracy. Na bieżąco monitorują i konsultują sytuacje rodzin objętych procedurą NK. W obecnym okresie (zgodnie z rekomendacjami) dzielnicy są „opiekunami” sprawców przemocy, pracownicy socjalni zaś – osób doznających przemocy.

ZESPÓŁ KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ DLA DOROSŁYCH SĄDU REJONOWEGO W SŁUPSKU

Kuratorzy funkcjonują w strukturach sądów rejonowych i wykonują zadania o charakterze: wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym. Kuratorzy sądowi działają w dwóch obszarach, jako kuratorzy dla dorosłych oraz kuratorzy rodzinni. Głównym zadaniem kuratorów dla dorosłych jest pełnienie dozorów i kontrola zachowania skazanego w sprawach nieobjętych dozorem (na etapie postępowania wykonawczego), a kuratorów rodzinnych pełnienie nadzorów (na etapie postępowania rozpoznawczego i wykonawczego) i sporządzanie wywiadów środowiskowych - wstępnych diagnoz środowiskowych (na etapie postępowania rozpoznawczego lub wyjaśniającego) dot. sytuacji opiekuńczej małoletniego lub nieletniego. Kuratorzy sądowi wykonujący orzeczenia karne są ważnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy i ochrony osób pokrzywdzonych.

Sprawując dozory nad skazanymi, mają bezpośredni wpływ na ich sytuację prawną (składanie wniosków w sprawie zmiany orzeczenia).

Zgodnie z art. 73 §1 Kodeksu Karnego „zawieszając wykonanie kary, sąd może w okresie próby oddać skazanego pod dozór kuratora...” Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie Sądy mogą orzekać różne środki karne m.in. zakaz zbliżania, kary ograniczenia lub pozbawienia wolności. Stosowane są również kary zastępcze w postaci grzywn, odpracowywanych godzin społecznych czy w postaci dozoru elektronicznego. Niestety zastosowanie ostatniej kary (dozoru elektronicznego) w przypadku kary za stosowanie przemocy raczej mija się z celem, ponieważ w tym wypadku ofiara i sprawca stale przebywają pod jednym adresem. Kuratorzy sądowi są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego, jak również aktywnie współpracują w Grupach Roboczych w sytuacjach nadzorów lub występowania Zespołu do Sądu o wgląd w rodzinę i/lub objęcia jej nadzorem kuratora. W pracach Grup Roboczych biorą udział również kuratorzy społeczni wyznaczeni przez Sąd do prowadzenia nadzoru w danych rodzinach.

PLACÓWKI OŚWIATOWE

Společną, jak i zawodową rolą nauczyciela jest ochrona dziecka i troska o jego rozwój. Wiadomym jest, że przemoc zaburza poszczególne obszary rozwojowe. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest więc dbałością o zdrowie zarówno fizyczne, jak i psychiczne uczniów i podopiecznych, dlatego też bardzo ważny jest udział pedagogów w spotkaniach grup roboczych powołanych do pracy z rodziną. Zgodnie z zawieranymi planami współpracy pedagogzy szkolni prowadzi nadzór pedagogiczny nad dziećmi dotkniętymi przemocą.

Poniższa tabela wskazuje ilość rodzin dzieci objętych dozorem pedagogicznym.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość rodzin	18	13	6	7	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru wpływu kwestionariuszy „Niebieska Karta” do GZI

Powyższe dane wskazują, że pomimo niewielkiej ilości wdrażanych procedur „Niebieskie Karty” przez placówki oświatowe (8 na przestrzeni 5 lat), pedagogzy pełnią ważną rolę prowadząc dozory pedagogiczne nad dziećmi na terenie ich placówek. Dzieci te często uczestniczą w zajęciach świetlic środowiskowych, które funkcjonują na terenie każdej szkoły. Ponadto pedagogzy szkolni brali czynny udział w przeprowadzanych badaniach ankietowych uczniów w 2019 roku, których analiza pozwoliła na określenie poziomu występowania agresji na terenie placówek oświatowych, a tym samym na opracowanie planu działania i jego

wdrażanie w różnych formach działań profilaktycznych. Placówki oświatowe włączają się również w programy profilaktyczne Gminnej Komisji Przeciwdziałania Alkoholizmowi, jak i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego. Praca z dziećmi od podstaw pozwala często na zmianę zachowań, które prezentowane są w domach rodzinnych.

2. 2. Problem przemocy w perspektywie danych zebranych w trakcie badań ankietowych zrealizowanych wśród uczniów szkół na terenie gminy Główny

Badania prowadzono w okresie 05-14.06.2019 roku. Kwestionariusz ankiety składał się z 31 pytań oraz metryczki. Pytania skonstruowano w przystępny sposób, aby odpowiedzi uwzględniały trzy płaszczyzny funkcjonowania społecznego tj. wiedzę na temat zjawiska, doświadczenia w środowisku rodzinnym oraz szkolnym. Narzędzie zostało sformatowane na potrzeby badania przy użyciu Internetu. Badanie zostało przeprowadzone przez przeszkolonych do tego zadania koordynatorów w salach informatycznych poszczególnych szkół. Ankieta była anonimowa.

Celem przeprowadzenia badania było uzyskanie odpowiedzi na pytanie tj. Jaka jest skala zjawiska przemocy w środowisku rówieśniczym i rodzinnym wśród uczniów szkół podstawowych na terenie gminy Główny?

Badanie ujawniło, że uczniowie mają najczęściej styczność z różnymi formami przemocy w szkole, następnie poza nią (czas wolny poza domem), ale także w domu rodzinnym, a sprawcami przemocy są najczęściej bliscy, ale także w wielu sytuacjach rówieśnicy i nawet wg części wskazań – nauczyciele. Zgodnie z odpowiedziami na zadane pytania uczniowie spotykali się (byli ofiarami lub świadkami przemocy) z przemocą psychiczną, fizyczną, jak i cyberprzemocą. Niejednokrotnie sami byli sprawcami. Spośród 525 uczniów biorących udział w badaniu ankietowym, każdy z nich w sposób aktywny lub bierny miał styczność z przemocą w różnych płaszczyznach swego życia.

Wyniki badań wskazują na palący problem społeczny, który wymaga pilnych działań edukacyjnych i profilaktycznych. Dlatego Program przewiduje również działania w kierunku profilaktyki i działań wspierających dla dzieci i młodzieży na terenie szkół z Gminy Główny.

2.3. Wnioski dotyczące skali zjawiska przemocy

Analiza powyższych danych wskazuje, że w roku 2017 zostało wdrożonych najwięcej procedur „Niebieskie Karty”. Kolejne lata pokazują, że spada ilość wdrażanych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Główny. Należy podkreślić, że nie jest znana skala ukrytej przemocy, czyli takiej, gdzie ofiary przemocy nie zdecydowały się jeszcze ujawnić problemu. Instytucją, która w latach 2016 – 2020 wszczęła najwięcej procedur „Niebieskie Karty”, jest Policja, która ze względu na charakter swojej pracy, jako pierwsza dociera do rodzin z problemem przemocy, podejmując działania interwencyjne, jednak najszerszą pomoc dla

osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie udziela Ośrodek Pomocy Społecznej. Z przedstawionych wcześniej zestawień wynika, iż problem przemocy dotyka nie tylko rodziny te tzw. „patologiczne” i nie wszystkie uwikłane w przemoc należą do kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej.

W przeciwdziałaniu problemów m.in. przemocy bardzo ważne jest, aby w porę na nią zareagować. Pozytywnym jest to, że społeczeństwo nauczyło się reagować na przemoc, a przede wszystkim to, że mieszkańcy Gminy mają świadomość gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczania przemocy. Analizując uzyskane dane, można stwierdzić także, że poprzez realizowane działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie udzielana pomoc jest bardziej skuteczna, a profilaktyczne oddziaływania powodują wzrost świadomości wśród społeczności lokalnej. Osoby uwikłane w problem przemocy mają możliwość otrzymania niezbędnej pomocy i wsparcia od instytucji do tego uprawnionych, co oznacza, że nie są pozostawione same sobie.

III. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy, zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy oraz zwiększenie dostępności do specjalistycznego wsparcia i profesjonalnej pomocy.

Cele szczegółowe:

Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Głównicy				
Lp.	Zadania	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Pozyskiwanie danych na temat zjawiska przemocy od instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja.	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównicy - Zespół Interdyscyplinarny - Komisariat Policji w Głównicy - Placówki oświatowe z terenu Gminy Głównicy - GKRPA w Głównicy - kuratorzy sądowi - służba zdrowia	Zadanie realizowane na początku każdego roku 2021 - 2025
Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie				
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównicy - Zespół interdyscyplinarny - Komisariat Policji w Głównicy - GKRPA w Głównicy - inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania	Działania stałe – realizowane corocznie 2021 - 2025

		<p>przemocą w rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, - zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty” - występowanie z zawiadomieniami do Prokuratury o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy, - udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych 	przemocy w rodzinie	
2.	Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy:	<ul style="list-style-type: none"> - udział w pracach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie poszczególnych służb, - podejmowanie wspólnych przedsięwzięć z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez podmioty działające na rzecz rodziny <p>m.in. pomoc społeczną, policję, służbę zdrowia, oświatę, organizacje pozarządowe, sąd, takich jak: kampanie dla społeczności lokalnej, szkolenia, warsztaty skierowane do szkół, rodziców lub inne projekty.</p>	- przedstawiciele instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego	Działania stałe – realizowane corocznie 2021 - 2025
Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą				
1.	Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy w rodzinie:	- nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu województwa pomorskiego zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy,	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Głównych	Działanie coroczne 2021 - 2025

		- udzielanie świadczeń pieniężnych (w ramach zgłoszonych potrzeb).		
2.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy:	- prowadzenie pracy socjalnej, - praca z rodziną według indywidualnego planu pomocy, - prowadzenie poradnictwa specjalistycznego: dyżury psychologa, terapeuty dla ofiar przemocy, terapeuty dla sprawców przemocy, - edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw, - udzielanie natychmiastowej pomocy, np. socjalne, - podjęcie działań w kierunku utworzenie lokalnego telefonu zaufania.	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych - Zespół Interdyscyplinarny - Komisariat Policji w Główczych - Placówki oświatowe z terenu Gminy Główczyce - GKRPA w Główczych - Punkt Konsultacyjno – Informacyjny	Działanie stałe – realizowane corocznie 2021 - 2025
3.	Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej:	- motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, - organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb).	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych - Zespół Interdyscyplinarny - Komisariat Policji w Główczych - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Działanie stałe – realizowane corocznie 2021 - 2025
Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie				
1.	Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej, rozpowszechnianie ulotek, materiałów informacyjno – edukacyjnych, w tym: o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie i rodzaju świadczonej pomocy, - opracowanie, realizacja, finansowanie kampanii oraz innych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy,	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych - Zespół Interdyscyplinarny - Komisariat Policji w Główczych - Placówki oświatowe z terenu Gminy Główczyce - GKRPA w Główczych - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Słupsku - Służba zdrowia - kuratorzy	Działanie coroczne 2021 - 2025

		<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy m.in. poprzez organizowanie zajęć, warsztatów, finansowanie programów rekomendowanych, - współpraca ze szkołami w zakresie zwiększenia świadomości rodziców uczniów na temat zjawiska przemocy w rodzinie, - wspieranie zajęć dla uczniów celem podnoszenia własnej wartości, nauki asertywności, - wspieranie podmiotów działających na terenie gminy w działaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie 		
2.	Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy:	<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty, wykłady dla rodziców wzmacniające kompetencje wychowawcze, - współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w zakresie organizacji zajęć dla dzieci, rodziców, nauczycieli, pracowników pierwszego kontaktu 	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych - Zespół Interdyscyplinarny - Placówki oświatowe z terenu Gminy Główczyce - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupsku 	Działanie coroczne 2021 - 2025
Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.				
1.	Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu:	<ul style="list-style-type: none"> - uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty, - organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń oraz pomoc w sytuacjach trudnych, - zapewnienie możliwości uczestniczenia w superwizji, coachingu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczych - Zespół Interdyscyplinarny - Komisariat Policji w Główczych - Placówki oświatowe z terenu Gminy Główczyce - GKRPA w Główczych - kuratorzy 	Działanie coroczne 2021 - 2025

2.	Poszerzenie wiedzy oraz kompetencji osób pracujących z osobami starszymi i niepełnosprawnymi w zakresie zjawiska przemocy:	-organizowanie i finansowanie szkoleń, warsztatów dla opiekunów osób niepełnosprawnych, opiekunów osób starszych, pracowników terapii zajęciowej, pracowników socjalnych i innych osób pracujących z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczytach - Zespół Interdyscyplinarny	Działanie realizowane w zależności od potrzeb 2021 - 2025
Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie				
1.	Przeprowadzanie działań motywujących do zmiany zachowań:	- rozmowy motywujące do zmiany zachowań, - występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - kierowanie do udziału w działaniach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy, - motywowanie do udziału w terapii uzależnień.	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczytach - Zespół Interdyscyplinarny - Komisariat Policji w Główczytach - GKRPA w Główczytach - kuratorzy	Działanie stałe – realizowane corocznie 2021 - 2025

IV. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. Adresaci programu

Adresatami programu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy jest cała społeczność lokalna, jednak z większym naciskiem na osoby dotknięte przemocą w rodzinie, osoby stosujące przemoc, jak również świadków przemocy. Program obejmuje również wsparcie szkoleniowe, psychologiczne, rozwijające również dla pracowników instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

4.2. Realizatorzy programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach 2021-2025 przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Główczytach we współpracy z lokalnym samorządem, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się kwestiami przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W celu sprawnego i skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie konieczna jest

partnerska współpraca między instytucjami nadzorującymi i realizującymi zadania w tym zakresie.

Przy realizacji programu współpracować będą następujące podmioty:

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Głównicach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Głównicach,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Policja,
- Prokuratura,
- Sąd,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupsku,
- Placówki służb zdrowia,
- Placówki oświatowe,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny.

4.3. Przewidywane efekty realizacji programu

Przez realizację celów Programu zakłada się:

- 1) zminimalizowanie zjawiska przemocy oraz jego skutków;
- 2) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- 3) promowanie wartości rodzinnych
- 4) podnoszenie systemu wartości osób doznających przemocy bądź osób będących jej świadkami
- 5) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie;
- 6) zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie;
- 7) zwiększenie kompetencji osób pracujących na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, osób starszych i niepełnosprawnych doznających przemocy.

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

Finansowanie realizacji zadań programu będzie dokonywane ze środków własnych gminy. Zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

Ponadto uwzględnia się finansowanie działań ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, kiedy działania w związku z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną ofiar przemocy w rodzinie, związana będzie z wystąpieniem jednocześnie problemów alkoholowych.

VI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Za monitoring i ewaluację programu będzie odpowiadał Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Głównicach. Monitoring umożliwi wgląd w realizację

podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Raport w formie sprawozdania będzie corocznie przedkładany Wójtowi Gminy Głównicy w terminie do dnia 31 marca.

ZAKOŃCZENIE

Problem przemocy może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2020 obejmował działania profilaktyczne oraz formy pomocy świadczonej na rzecz rodzin zagrożonych problemem przemocy. Dotychczas podejmowane działania pozwoliły na zrealizowanie celów szczegółowych określonych w wyżej wspomnianym Programie.

Bardzo ważne jest, aby w dalszym ciągu kontynuować działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizować zadania, które nakłada na Gminy Ustawodawca.

Należy przede wszystkim rozpoznawać potrzeby osób uwikłanych w problem przemocy, jak również wspierać specjalistów, którzy realizują zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dostosowanie rozwiązań programowych do faktycznie występujących problemów, z jakimi borykają się rodziny zagrożone kryzysem jest jednym z podstawowych założeń programu. Dzięki temu jego realizacja w znacznym stopniu zwiększy efektywność działań profilaktycznych oraz wspierających w sytuacjach problemowych, podejmowanych przez różne podmioty na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom i przywrócenia rodzinie możliwości prawidłowego funkcjonowania.

Szczególne znaczenie ma rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej, dające gwarancję skuteczności podejmowanych działań w przeciwdziałaniu zjawisku przemocy i ochronie ofiar przemocy.

Zjawisko przemocy w rodzinie, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Realizowanie zadań zawartych w Programie przyczyni się do podnoszenia świadomości społecznej, która konieczna jest aby przemoc była ujawniana i aby możliwe było podjęcie właściwych środków pomocy dla potrzebujących i zapobieganie kolejnym aktom przemocy.